

AKDENİZ'İN KARA KÖKENLİ KAYNAKLARDAN KİRLENMEYE KARŞI KORUNMASI PROTOKOLÜ

Protokolün;

Kabul Tarihi ve Yeri: 17 Mayıs 1980, Atina

Yürürlüğe Giriş Tarihi: 17 Haziran 1983

Geçerli Dili: Arapça, Fransızca, İngilizce ve İspanyolca

Depositer: İspanya

Türkiye'nin;

Onay Şekli: Bakanlar Kurulu Kararı

Bakanlar Kurulu Kararı Tarihi: 18/2/1987- No: 87/11520

Resmi Gazete Tarihi: 18 Mart 1987-No: 19404

Protokolün IV. Ekinin Onaylanması;

Onay Şekli: Bakanlar Kurulu Kararı

Bakanlar Kurulu Kararı Tarihi: 10/2/1995-

Resmi Gazete Tarihi: 23 Mart 1995-No: 22236

Bakanlar Kurulu Kararı:

Karar Sayısı: 87/11520

Ülkemizin de taraf olduğu Akdeniz'in Kara Kökenli Kaynaklardan Kirlenmeye Karşı Korunmasına Ait Sözleşmenin 8 inci maddesine göre hazırlanmış olan 17/5/1980 tarihli ilişik "Akdeniz'in Kara Kökenli Kaynaklardan Kirlenmeye Karşı Korunması Protokolü"nün, katılma tarihinden geçerli olmak üzere, onaylanması; Dışişleri Bakanlığı'nın 19/1/1987 tarihli ve 6/2/1987 tarihli ve EİUE-IV-AEK/131-566-273, 384 sayılı yazıları üzerine, 31/5/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 18/2/1987 tarihinde kararlaştırılmıştır

Karar Sayısı: 95/6590

Akdeniz'in Kara Kökenli Kaynaklardan Kirlenmeye Karşı Korunması Protokolü'nün, ilişik IV. Ekinin onaylanması; Dışişleri Bakanlığı'nın 6/2/1995 tarihli ve EİUK-539 sayılı yazısı üzerine, 31/5/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü ve 5 inci maddelerine göre, Bakanlar Kurulu'nca 10/2/1995 tarihinde kararlaştırılmıştır.

İşbu Protokole Akit Taraflar,

16 Şubat 1976'da Barselona'da imzalanan "Akdeniz'in Kirlenmelere Karşı Korunması Konvansiyonu"nın tarafları olarak,

Sözkonusu Konvansiyon'un 4. maddesinin 2. paragrafını ve 8. ve 15. maddelerini uygulamak arzusu içinde,

Akdeniz bölgesinde özellikle sanayileşme ve kentleşme alanlarında hızla artan beşeri faaliyetleri ve turizme bağlı mevsimlik kıyasal nüfus artışlarını da gözönüne alarak,

İnsan sağlığına ve deniz çevresine kara kökenli kirlenmelerden arz edilen tehlikelerin ve Akdeniz'in birçok kıyı sularında ve nehir ağızlarında bu konuda mevcut ciddi sorunların, özellikle, işleminden geçirilmemiş veya yeterince işlem görmemiş evsel ve endüstriyel atıklardan kaynaklandığının bilincinde olarak,

Sahildar ülkelerin gelişme düzeyleri arasındaki ayrılıkların ve gelişme yolundaki ülkelerin ekonomik ve sosyal zaruretlerinin gözönüne alınmasının gerekliliğinin bilincinde olarak,

Akdeniz'i, kara kökenli kirlenmelere karşı korumak için gerekli tüm tedbirleri sıkı bir işbirliği içinde almaya kararlı olarak,

Aşağıdaki konularda görüş birliğine varmışlardır:

Madde 1 - İşbu Protokole akit taraflar, (bundan sonra "Taraflar" olarak geçecektir.) Akdeniz bölgesinin nehirlerinden, kıyı tesislerinden, kanalizasyon oluklarından veya topraklar içerisinde herhangi kara kökenli boşalmalardan meydana gelecek kirlenmeleri kısmen veya tamamen denetlemek, önlemek veya izale etmek için uygun görülen tüm tedbirleri alacaklardır.

Madde 2 - Bu protokolün amaçları için:

a) "Konvansiyon"dan kastedilen, 16 Şubat 1976'da Barselona'da kabul edilen "Akdeniz'in Kirlenmelere Karşı Korunması Konvansiyonu"dur.

b) "Organizasyon"dan kastedilen, Konvansiyon'un 13.maddesinde değinilen teşkilattır.

c) "Tatlısu sınırı"ndan kastedilen, suların çekilme halinde bulunduğu sırada yeniden su akımı başlayıncaya kadar geçen sürede, deniz suyunun mevcudiyeti nedeni ile su yatağında tuzluluğun önemli ölçüde artış gösterdiği yerdir.

Madde 3 - Protokolün uygulanacağı alan (bundan sonra "Protokol Alanı" olarak geçecektir) şunlar olacaktır:

a) Konvansiyon'un 1. maddesinde tanımlanan Akdeniz Alanıdır;

b) Kara sularının genişliğinin ölçüldüğü esas hatlardan kıyıya yönelik kısımda kalan sular ve su yolları sözkonusu olduğunda "tatlısu sınırına" kadar uzanan sular ve

c) Denizle ilişkisi olan tuzlusu bataklıklarıdır.

Madde 4 - 1. İşbu protokolün uygulanmasında aşağıdaki hususlar gözönünde bulundurulacaktır:

a) Protokole taraf ülkelerin toprakları içindeki kara kökenli kirlenme kaynaklarından protokol alanına boşalan kirleticiler ve özellikle:

- Denize boşalan kanalizasyon borularından veya kıyılarda diğer boşaltmalardan doğrudan doğruya meydana gelen kirlenmeler;

- Nehirlerden, kanallardan, yeraltı su yollarını da içeren diğer su yollarından dolaylı olarak meydana gelen kirlenmeler.

b) Kara kökenli kaynaklardan oluşan ve atmosfer yoluyla taşınan kirlenmeler, (Sözleşmenin 17. maddesinin koşullarına uygun olarak taraflarca kabul edilecek Protokol'e iliştilirilecek bir ekte tanımlanacak şartlar altında.)

2. Bu protokol, taraflardan birinin yetki alanına giren ve kıta sahanlığında ve deniz yatağı ile toprak altında kalan maden kaynaklarının araştırılması ve işletilmesi amaçlarından başka maksatlara hizmet eden yapay ve yerinde sabit, deniz kıyısından açıkta kurulmuş bulunan yapılardan boşalan tüm kirletici boşaltmalar için uygulanacaktır.

Madde 5 - 1. Taraflar protokol alanının, protokolün 1 numaralı ekinde belirtilen maddelerle kara kökenli kirlenmelerden arındırılmasını yerine getireceklerdir.

2. Taraflar, bu amaca göre, ayrı ayrı veya birlikte uygun gördükleri gerekli programları ve önlemleri hazırlamayı ve uygulamayı üstleneceklerdir.

3. Bu programlar ve önlemler özellikle ortak emisyon standartları ve kullanma standartlarını ihtiva edecektir.

4. Kara kökenli kirlenmeleri gidermeye yönelik programlar ve önlemlerin uygulanmaları ile ilgili standartlar ve uygulama takvimleri taraflarca saptanacak ve gerekirse ek 1'deki maddeler için her iki yılda bir protokolün 15. maddesindeki hükümler uyarınca gözden geçirilecektir.

Madde 6 - 1. Taraflar ek II'de belirtilen madde veya kaynaklarla Protokol Alanı'nın kara kökenli kirlenmesini kesin olarak sınırlandıracaklardır.

2. Taraflar bu amaçla ayrı veya birlikte uygun gördükleri programları ve önlemleri hazırlayacak ve uygulayacaklardır.

3. Kirleticilerin boşalması, Protokolün III. ekinde belirtilen hükümler çerçevesinde yetkili ulusal makamlarca verilecek müsaadeye konu teşkil edeceklerdir.

Madde 7 - 1. Taraflar, yetkili uluslararası kuruluşlarla işbirliği halinde özellikle aşağıdaki hususlarda ortak yönergeleri ve uygun gördükleri standartları ve kriterleri belirli aşamalarda formüle ve kabul edeceklerdir:

a) Denize dökülen kanalizasyon borularının, özellikle lağım sularının tabi tutulduğu işlem konusunda kullanılan metodları da hesaba katmak suretiyle, uzunluğu, derinliği ve pozisyonu,

b) Ayır arıtım gerektiren sıvı atıklar için özel işlemler;

c) İnsan sağlığının, yaşayan canlı kaynakların ve ekosistemlerin korunması gibi, belirli amaçlarla kullanılan deniz suyunun kalitesi;

d) Deniz çevresinin önemli ölçüde kirlenmesine neden olan ürünlerin, tesisatın, endüstriyel ve diğer işlemlerin denetimi ve aşamalı olarak yerlerine başkalarının ikamesi,

e) Protokolün I ve II sayılı eklerinde sıralanan maddelerin bulundukları atıklardaki miktarları, yoğunlukları ve bunları deşarj yöntemleri ile ilgili belirli koşullar,

2. İşbu protokolün 5. maddesindeki hükümlere hâlel getirmeden, saptanacak ortak yönergeler, standartlar veya kriterlerde tarafların ekolojik altbölge özellikleri, yerel coğrafi ve fiziki karakterleri, ekonomik kapasiteleri ve gelişme gereksinimleri ile mevcut kirliliğin düzeyi ve deniz çevresinin gerçek yerel emme kapasitesi hesaba katılacaktır.

3. Madde 5 ve 6'da zikredilen programlar ve önlemler kabul edilirken halihazır durumda kurulmuş olan tesislerin düzenlenecek kirleticilik düzeylerine göre değişimi veya adaptasyonu kapasiteleri, tarafların ekonomik kapasiteleri ve gelişme ihtiyaçları gözönüne alınacaktır.

Madde 8 - Konvansiyonun 10. maddesinde öngörülen koşullar ve denetleme programları çerçevesinde ve gereğinde yetkili uluslararası kuruluşlarla işbirliği yapmak suretiyle Taraflar, aşağıdaki hususlarda mümkün olan en erken tarihte denetleme eylemlerini gerçekleştireceklerdir:

a) Özellikle, Ek-I ve Ek-II'de listeleri bildirilen maddeler ve kaynaklarla ilgili olarak Taraflar, kıyılarındaki kirlenme düzeyini mümkün olabilen ölçüde sistemli bir şekilde saptamak ve bu konuda periyodik olarak bilgi sağlamak durumundadırlar.

b) Deniz çevresinin kirlenmesini azaltmak için Protokol çerçevesinde alınan önlemlerin etkilerinin değerlendirmesini yapacaklardır.

Madde 9 - Konvansiyonun 11. maddesine uygun olarak Taraflar, kara kökenli kirlenmelerle ilgili teknolojik ve bilimsel alanlarda mümkün olduğu kadar işbirliği yapacaklar ve özellikle kirleticilerin etkileri, yolları ve girdileri ile bunların önlenmesi, azaltılması ve tümü ile ortadan kaldırılması için yeni metodların geliştirilmesi konularında araştırmalarda bulunacaklardır. Bu amaçla Taraflar, özellikle;

a) Bilimsel ve teknik bilgi değişimi,

b) Araştırma programlarının koordinasyonu için çalışacaklardır.

Madde 10 - 1. Taraflar, doğrudan doğruya veya yetkili, bölgesel veya diğer uluslararası kuruluşların yardımı ile bilim, eğitim ve teknoloji alanlarında deniz çevresinin kara kökenli kirlenmesini ve bunun zararlı etkilerinin önlenmesi için geliştirmekte olan ülkelere, bilim,

eğitim ve teknoloji alanlarında hazırlanacak yardım programlarının uygulanması konularında,

2. Bu tür teknik yardım, özellikle bilimsel ve teknik personelin eğitimini ve bu ülkeler tarafından, gerekli malzeme sağlanmasını, kullanılmasını ve Taraflarca uygun görülecek dönemlerde de üretimini içerecektir.

Madde 11 - 1. İki veya daha fazla tarafın topraklarından geçen veya arada hudut teşkil eden su yollarında meydana gelen dökülmelerin Protokol alanının deniz çevresinde muhtemel bir kirlenmeye neden olması halinde, ilgili Taraflar, Protokolün tam uygulanmasının sağlanması için işbirliğine davet edileceklerdir.

2. Taraflardan birisi taraf olmayan bir ülkenin bölgesinde neden olduğu kirlenmeden sorumlu tutulamaz, ancak sözkonusu taraf, adı geçen devletle, Protokolün uygulanmasını sağlamak amacı ile işbirliği yapmaya gayret edecektir.

Madde 12 - 1. Konvansiyonun 22. madde 1. paragrafını gözönünde bulundurarak, Protokol'e taraf bir ülkeden kaynaklanan kara kökenli kirliliğin diğer Taraflardan birinin veya birden fazlasının çıkarlarına doğrudan doğruya zarar vermesi halinde, ilgili Taraflardan birinin veya birden fazla Tarafın isteği ile, konuya doyurucu bir çözüm aramak amacı ile ülkesinden kirlilik kaynaklanan Taraf, zarar gören taraflarla görüşmelerde bulunmayı deruhte edecektir.

2. İlgili Taraflardan birinin isteği üzerine, mesele, işbu Protokolün 14. maddesine uygun olarak düzenlenecek ilk toplantı gündeminde yer alacak ve toplantıda yeterli bir çözüme ulaşabilmek amacı ile tavsiyelerde bulunulabilecektir.

Madde 13 - 1. Taraflar, alınan önlemler, varılan başarılı sonuçlar ve gerekirse Protokolün uygulanmasında karşılaşılan güçlükler hakkında Teşkilat vasıtası ile birbirlerine bilgi vereceklerdir. Bu tür bilgilerin derlenmesi ve sunulması ile ilgili yöntemler, Tarafların yaptıkları toplantılarda kararlaştırılacaktır.

2. Bu Bilgiler diğer hususlar meyanında aşağıdaki konuları da içerecektir:

- a) İşbu Protokolün 6. maddesi gereğince tanınan yetkilere ilişkin istatistiki veriler,
- b) İşbu Protokolün 8. maddesinde öngörülen denetimden elde edilen veriler,
- c) Akit tarafların topraklarından kaynaklanan kirleticilerin miktarları,
- d) İşbu Protokolün 5. ve 6. maddelerine uygun olarak alınan önlemler.

Madde 14 - 1. Tarafların olağan toplantıları, konvansiyonun 14. maddesi uyarınca düzenlenen akit tarafların olağan toplantıları ile irtibatlı olarak yapılacaktır. Taraflar, konvansiyonun 14. maddesi uyarınca olağanüstü toplantılar da düzenleyebilirler.

2. Protokole katılan Tarafların yaptığı toplantının fonksiyonları arasına, diğer hususlar meyanında, aşağıdaki noktalar da girecektir:

- a) İşbu Protokolün uygulanmasını denetim altında tutmak ve özellikle ekler şeklinde alınan ve alınması gereken diğer önlemlerin yeterli olup olmadığını incelemek,
- b) Protokolün herhangi bir ekini uygun görüldüğü şekilde değiştirmek ve gözden geçirmek,
- c) İşbu Protokolün 5, 6 ve 15. maddelerine uygun olarak yapılan programları ve alınan önlemleri formüle etmek ve kabul etmek,
- d) İşbu Protokolün 7. maddesi uyarınca Tarafların ortak yönergeler, standartlar veya kriterler şeklinde üzerinde karara vardığı hususları kabul etmek,
- e) Bu Protokolün 12. maddesinin 2. paragrafına uygun olarak tavsiyelerde bulunmak,
- f) İşbu Protokolün 13. maddesi uyarınca Tarafların sundukları bilgileri incelemek,
- g) İşbu Protokolün uygulanması için uygun görülebilecek diğer fonksiyonları ifa etmek,

Madde 15 - 1. Protokolün 5. ve 6. maddelerinde öngörülen kara kökenli kirlenmelerin azaltılması veya büsbütün ortadan kaldırılması için hazırlanan programlar ve alınan önlemler Tarafların toplantısında üçte iki çoğunlukla kabul edilecektir.

2. Bununla beraber, bir programı kabul edemeyecek durumda olan Taraflar, toplantıya, sözkonusu programla ilgili olarak almayı tasarladıkları önlemleri bildirecekler, bundan sözkonusu tarafların toplantıda kabul edilen programa ve önlemlere ilişkin rızalarını herhangi bir tarihte beyan edecekleri anlaşılabacaktır.

Madde 16 - 1. Konvansiyonun herhangi bir Protokola ilişkin hükümleri bu Protokola göre uygulanacaktır.

2. Konvansiyonun 18. maddesi uyarınca kabul edilen yöntemle ilgili kurallar ile mali kurallar, taraflar aksine karar vermedikçe bu Protokole göre uygulanacaktır.

3. İşbu Protokol, kara kökenli kirlenmelere karşı Akdeniz'in korunması için Akdeniz Bölgesi'nde kıyısı bulunan Devletlerin Atina'da 17 Mayıs 1980 tarihinde yapılan toplantısından başlayarak 16 Haziran 1980'e kadar ve Madrid'te bu tarihten 16 Mayıs 1981'e kadar imzaya açık tutulacaktır. Protokol, Avrupa Ekonomik Topluluğu ile, en az bir üyesi Akdeniz Bölgesine sahilدار olan ve bu protokolün kapsadığı alanda yetkisi bulunan benzeri, bölgesel, ekonomik toplulukların da aynı şekilde, aynı tarihe kadar imzalarına açık olacaktır.

4. İşbu Protokolün onaylanması, kabul edilmesi veya tasvip edilmesi gerekir. Onay, kabul veya rıza belgeleri depoziter görevini yapacak olan İspanya Hükümeti'ne tevdi olunacaktır.

5. 17 Mayıs 1980'den itibaren işbu Protokol yukarıda 3.paragrafta belirtilen devletlerin, Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun ve aynı paragrafta belirtilen diğer grupların katılmasına açık olacaktır.

6. İşbu Protokol, bu maddenin 3. paragrafında belirtilen Tarafların en az 6 tanesinin onay, kabul, rıza veya katılma belgelerinin Depoziter Devlet'e iletildiği günü izleyen günden 30 gün sonra yürürlüğe girecektir.

EK I -

-A-

Aşağıdaki maddeler, madde grupları ve türleri, öncelikler sırasında bağlı olmaksızın, bu Protokolün 5. maddesi için liste halinde verilmişlerdir. Bunlar, esas olarak;

Toksisiteleri

Kalıcılıkları

Biyolojik birikimleri

gözönüne alınarak seçilmişlerdir.

1. Organik halojen bileşikleri ve deniz ortamında bu tür bileşikler oluşturabilecek olan maddeler.
2. Organik fosfor bileşikleri ve deniz ortamında bu tür bileşikler oluşturabilecek olan maddeler.
3. Organik kalay bileşikleri ve deniz ortamında bu tür bileşikler oluşturabilecek olan maddeler.
4. Civa ve civa bileşikleri.
5. Kadmiyum ve kadmiyum bileşikleri.
6. Kullanılmış makina yağları.
7. Yüzen, batan ya da süspansiyon halinde kalan ve denizden elverişli bir şekilde yararlanmayı engelleyebilecek kalıcı sentetik maddeler.
8. Denizde veya deniz vasıtasıyla kansere, yapısal veya mutasyonla ilgili bozukluklara yol açtığı kanıtlanmış olan maddeler.
9. Atıkları da dahil olmak üzere, uluslararası uzman kuruluşlar tarafından deniz ortamının korunması gözönüne alınarak belirlenen radyasyondan korunma prensiplerine uymayacak şekilde deşarj edilen radyoaktif maddeler.

-B-

İşbu Ek, Bölüm A'da sıralanan ve Taraflarca ortak olarak belirlenen sınırların altında kalacak maddeleri içeren deşarjları kapsamamaktadır.

EK II -

-A-

Aşağıda, öncelikler sırasına bağlı olmaksızın bu Protokolün 6. maddesi için liste halinde verilen maddeler, madde grupları, türleri ve kirlilik kaynakları, genellikle daha az zararlı oldukları ve doğal prosesler sonucu daha süratle zararsız hale geldikleri ve dolayısıyla genel olarak daha sınırlı sayıda kıyı bölgesini etkiledikleri gözönüne alınarak Ek I'de kullanılan kriterlere göre seçilmişlerdir.

1. Aşağıdaki elementler ve bunların bileşikleri

1. Çinko	8. Antimon	15. Uranyum
2. Bakır	9. Molibden	16. Vanadyum
3. Nikel	10. Titanyum	17. Kobalt
4. Krom	11. Kalay	18. Talyum
5. Kurşun	12. Baryum	19. Tellür
6. Selenyum	13. Berilyum	20. Gümüş
7. Arsenik	14. Bor	

Biyolojik açıdan zararsız olan ya da süratle zararsız olan maddelere dönüşenler hariç olmak üzere.

2. Biyolojik mücadele ilaçları ve bunların Ek I'in içermediği türleri.

3. Biyolojik olarak zararsız olan veya süratle biyolojik olarak zararsız maddelere dönüşenler hariç olmak üzere organik silikon bileşikleri ve deniz ortamında bu tür bileşikler oluşturabilecek maddeler.

4. Kökeni ne olursa olsun hidrokarbürler ve ham petrol.

5. Siyanürler ve florürler.

6. Biyolojik olarak bozulmayan deterjanlar ve diğer yüzey-aktif maddeler.

7. Elemental fosfor ve inorganik fosfor bileşikleri.

8. Patojen mikro organizmalar.

9. Termal deşarjlar.

10. İnsanların tüketimi amacıyla su ortamından elde edilen ürünlerin tadında ve/veya kokusunda kötü etkilere neden olan maddeler ve deniz ortamında bu tür maddelerin oluşmasına neden olabilecek bileşikler.

11. Dolaylı ya da dolaysız bir biçimde deniz ortamının oksijen içeriğinde herhangi bir olumsuz etki yaratan maddeler, özellikle ötrifikasyonuna neden olanlar.

12. Deniz suyunun kalitesini bozabilecek miktarda ya da kompozisyondaki asidik ya da bozuk bileşikler.

13. Aslında toksik olmamalarına rağmen, deşarj edilen miktara bağlı olarak deniz ortamına zararlı olabilecek veya denizin elverişli şekilde kullanılmasını engelleyebilecek maddeler.

-B-

Bölüm A'da belirtilen maddelerin deşarjlarının sıkı bir şekilde sınırlandırılması ve kontrolü EK III'e uygun olarak yapılmalıdır.

EK III -

Bu protokole ait Ek I'in B Bölümünde veya Ek II'de belirtilen maddeleri içeren atıkların deşarjına izin verilirken, gereğinde aşağıdaki faktörlere de özel bir önem atfedilecektir:

A. ATIĞIN KOMPOZİSYONU VE ÖZELLİKLERİ

1. Atık kaynağının türü ve büyüklüğü (Ör. sanai işlem)
2. Atığın türü (kökeni, ortalama kompozisyonu)
3. Atığın biçimi (katı, sıvı, çamur, sulu çamur)
4. Toplam miktarı (ör. yılda deşarj edilen miktar)
5. Deşarj, şekli (sürekli, ara kesikli, mevsime bağlı olarak değişken)
6. Ek I'de ve Ek II'de listesi verilen maddelerin veya diğer maddelerin ana bileşenlerinin konsantrasyonları.
7. Atığın fiziksel, kimyasal ve biyokimyasal özellikleri.

B. ZARARLILIKLARINA BAĞLI OLARAK ATIKLARIN BİLEŞENLERİNİN ÖZELLİKLERİ

1. Deniz ortamındaki kalıcıkları (fiziksel, kimyasal,biyolojik)
2. Toksite ve diğer zararlı etkileri
3. Biyolojik maddelerdeki ya da Sedimandaki birikimleri.
4. Zararlı ürünler üreten biyokimyasal dönüşümleri.
5. Oksijen içeriği ve dengesi üzerindeki olumsuz etkileri Su ortamında, diğer deniz suyu bileşenleri.
6. Aşağıda bölüm E'de belirtilen kullanım şekilleri üzerinde zararlı biyolojik ya da diğer türden etkiler yaratabilecek şekilde etkileşime girmeye ve fiziksel, kimyasal ve biyokimyasal değişmelere uğramaya karşı hassasiyetleri.

C. DEŞARJ ALANININ VE ALICI DENİZ ORTAMININ ÖZELLİKLERİ

1. Kıyı alanının hidrografik, meteorolojik, jeolojik ve topografik özellikleri.
2. Deşarjın (ağız, kanal, menfez) yeri ve türü ve diğer alanlarla (dinlence alanları, yumurtlama ve üreme alanları balık yatakları) ve diğer deşarjlarla bağlantısı.
3. Deşarj noktasından alıcı deniz ortamında verilmeye meydana gelen birincil seyrelme.
4. Akıntıların, medcezin ve rüzgarın yatay taşınma ve dikey karışım üzerindeki etkileri gibi dağılım özellikleri.
5. Deşarj alanındaki fiziksel, kimyasal, biyolojik ve ekolojik duruma bağlı olarak alıcı ortam özellikleri.
6. Alıcı deniz ortamının atık deşarjlarını olumsuz etkiler meydana gelmeden kabul edebilme kapasitesi.

D. ATIK TEKNOLOJİLERİNİN MEVCUDİYETİ

Evsel atıkların yanısıra sanayi atıklarının deşarjı ve giderilmesi yöntemleri aşağıda belirtilenlerin mevcudiyeti ve imkan dahilinde olup olmadığı gözönüne alınarak seçilmelidir.

- a) Alternatif arıtma işlemleri;
- b) Giderme ya da yeniden kullanma yöntemleri;
- c) Atıkların karada biriktirilmesi; ve
- d) Uygun az-atıklı teknolojiler.

E. DENİZ EKOSİSTEMLERİNİN VE DENİZ SUYU KULLANIMININ POTANSİYEL OLARAK ZARAR GÖRMESİ

1. Kirlenmenin

- a) Yenilebilir deniz organizmaları
- b) Yıkanma Suları
- c) Estetik

üzerindeki etkileri nedeniyle insan sağlığı üzerindeki etkiler.

2. Özellikle canlı kaynaklar, tehlikedeki türler ve kritik habitatlar (yaşam alanları) olmak üzere deniz ekosistemleri üzerindeki etkiler.

3. Denizin diğer elverişli kullanımları üzerindeki etkiler.

EK IV-

Bu Ek, iş bu Protokolün 4.1 (b) maddesi doğrultusunda atmosfer yoluyla taşınan kara kökenli kaynaklardan ortaya çıkan kirlenmeye karşı uygulama koşullarını tanımlar.

1. Bu Protokol aşağıdaki koşullar altında atmosferde verilen kirletici deşarjlarda uygulanacaktır:

a) Genel meteorolojik koşullar altında deşarj edilen maddenin Protokol alanına taşınması veya taşınabilirliği;

b) Protokol alanına veya alt bölgelerine çevre için zararlı maddenin başka şekilde alana ulaşan aynı maddenin miktarlarıyla bağlı olarak girişi.

2. Bu Protokol aynı zamanda iş bu Protokol'un 4.2 maddesi hükmüne tabi olarak taraf ülkelerin sınırları içindeki kara kökenli kaynaklardan Protokol alanını etkileyen atmosfere yapay açık deniz yapılarından yapılan deşarjlara da uygulanacaktır.

3. Protokol alanının atmosfer yoluyla kara kökenli kaynaklardan kirlenmesi halinde, bu Protokol'ün 5. ve 6. maddesindeki hükümler, bu Protokol'ün I. ve II. Ekinde sıralanan uygun madde ve kaynaklara, akit taraflarca mutabık kalındığı şekilde tedricen uygulanacaktır.

4. Bu Ekin 1. paragrafında belirtilen koşullara bağlı olarak, bu Protokol'ün 7.1 madde hükümleri:

a) Akit taraflarca mevcut olan hava kirletici kaynaklarının yer ve dağılımlarına ait bilgilere bağlı olarak atmosfere yayılan deşarjlar-maddelerin miktar ve oranı;

b) Yakıt ve hammaddelerde tehlikeli maddelerin muhteviyatı;

c) Hava kirliliği kontrol teknolojilerinin verimliliği ve daha verimli üretim ve yakıt yakma işlemleri;

d) Tarım ve ormancılıkta tehlikeli maddelerin kullanımında da,

uygulanacaktır.

5. Gerekli hallerde, bu Protokolün III. Ekinin hükümleri atmosfer yoluyla oluşan kirlenmede uygulanacaktır. Kabul edilebilir ortak yayılma faktörleri ve metodolojileri kullanılarak hava kirliliği izleme ve modellemesi, kara kökenli kaynaklardan atmosfere yayılan kirleticilerin miktarları ve oranlarının envanterlerinin derlenmesi ile birlikte, maddelerin atmosferik çökmelerinin değerlendirilmesinde de uygulanacaktır.

Yukarıdaki birden beşe kadar ki paragraflarda belirtilmeyen bu Protokol'ün bölümlerinde içerilen bütün maddeler, bu Ekin birinci paragrafında belirlenen koşullara bağlı olarak ve gereken hallerde atmosfer tarafından taşınan kara kökenli kaynaklardan meydana gelen kirlenmelerde aynen uygulanacaktır.